

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ของกลุ่มผู้รับชมที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต”
- 2) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ของผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต”
- 3) เพื่อศึกษาผลของพฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ที่มีความสัมพันธ์กัน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว (One - shot Descriptive Study) และให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามเอง (Self – Administered Questionnaire) ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับชม ความพึงพอใจ การใช้ประโยชน์ ของผู้ชมที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และโดยอาศัยผู้ช่วย

แบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิด (Close – ended Question) คำถามปลายเปิด (Open – ended Question) และ คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามคัดเลือกรวมตัวอย่าง (Screening question) มีจำนวน 2 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน มีจำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ประกอบด้วย ความถี่ในการเปิดรับชมรายการ ลักษณะการชมรายการ และ เริ่มชมรายการได้อย่างไร จำนวน 3 คำถาม ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” อย่างไรก็ตามบ้าง จำนวน 21 ข้อ ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ว่านำไปใช้

ประโยชน์อย่างไร จำนวน 11 ข้อ ส่วนที่ 6 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อรายการ

ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลาประมาณ 3 เดือน คือ ตั้งแต่ มกราคม – มีนาคม พ.ศ. 2552

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรกใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำเสนอเป็นตารางความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการเปิดรับชม ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต”

ส่วนที่สองใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ สถิติการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent Samples) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยใช้วิธีทดสอบชนิด LSD (Least Significant Difference) ในการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าสถิติระดับนัยสำคัญ 0.05

การวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผล ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยจะขอแบ่งการสรุปผลออกเป็น 5 ส่วน ตามแบบสอบถาม ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 และ เพศชาย จำนวน 146 คิดเป็นร้อยละ 36.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี โดยอายุของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือ 18 ปี และอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุดคือ 60 ปี

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี ส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมาคือระดับ ปวช. / ปวส. จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ระดับประถมศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ มีอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมามีอาชีพ รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 107 คิดเป็นร้อยละ 26.7 ส่วน พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 อาชีพรับจ้าง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 อาชีพกิจการส่วนตัว/ อาชีพอิสระ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 อาชีพแม่บ้าน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 อาชีพว่างงาน / กำลังหางาน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และอาชีพอื่น ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีรายได้อยู่ในช่วง 5,000 – 10,000 บาท ต่อเดือน มากที่สุด

2. พฤติกรรมการเปิดรับรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต”

ผลการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 26.8 เปิดรับชมรายการ “กรรมลิขิต” บ่อย (2 ครั้ง / เดือน) กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35 จะตั้งใจชมรายการ “กรรมลิขิต” แต่เปลี่ยนช่องเมื่อโฆษณา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 1 ใน 2 มักจะเริ่มชมรายการ “กรรมลิขิต” โดยบังเอิญ โดยสรุปกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 เปิดรับชม “รายการกรรมลิขิต” ในระดับน้อย

3. ความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต”

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่า โดยรวมผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจลักษณะของพิธีกรมากที่สุด และพึงพอใจในระดับมาก ในขณะที่มีความพึงพอใจในระยะเวลาการออกอากาศน้อยที่สุด โดยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ความพึงพอใจในเนื้อหารายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่า ผู้ชม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจเนื้อหาเกี่ยวกับการ

กระทำกรรมกับพ่อแม่ มากที่สุด โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา มีความพึงพอใจเนื้อหารายการเกี่ยวกับสอดแทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาไว้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมปฏิบัติกรรมดี และ เนื้อหาการกระทำกรรมกับสัตว์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และ 3.89 ตามลำดับ ในขณะที่ เนื้อหาที่ทำให้ผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการกระทำกรรมโดยการหลอกลวง โดยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30

ความพึงพอใจในรูปแบบรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่า ผู้ชม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจรูปแบบรายการที่เป็นการแสดงละครจำลองเหตุการณ์ มากที่สุด และมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ในขณะที่รูปแบบรายการที่ทำให้ผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ รูปแบบรายการวาไรตี้ โดยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28

ความพึงพอใจลักษณะของพิธีกรรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่า ผู้ชม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจ น้ำเสียง การพูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ เสียงดังฟังชัดของพิธีกร มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ในขณะที่ ลักษณะของแขกรับเชิญรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ที่ทำให้ผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การใช้ภาษาที่เป็นกันเอง เข้าใจง่ายของพิธีกร แต่ยังมี ความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61

ความพึงพอใจระยะเวลาการออกอากาศรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่า ผู้ชม มีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง โดยผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจ จำนวนครั้งของการออกอากาศ (4 ครั้ง/เดือน) มากที่สุด โดยพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ในขณะที่ ระยะเวลาการออกอากาศรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ที่ทำให้ผู้ชมรายการในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ระยะเวลาในการออกอากาศ (40 นาที) โดยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27

4. การใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต”

ผลการศึกษาการใช้ประโยชน์จากรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” พบว่า โดยรวม ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้ประโยชน์จากรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในระดับมาก โดยประโยชน์ที่ผู้ชมได้รับมากที่สุด คือ ทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพฤติกกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม โดยได้รับประโยชน์จากรายการ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมา คือ มี

ความยับยั้งชั่งใจและถูกคิดมากขึ้นหากจะกระทำผิด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 และ เป็นการเรียนรู้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาด้วยตนเองผ่านรายการโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ในขณะที่ ประโยชน์ที่ได้รับได้น้อยที่สุดจากรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” คือ ช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงาได้ โดยได้รับประโยชน์จากรายการ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มผู้รับชมที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

กลุ่มผู้รับชมเพศชายและหญิงจะมีพฤติกรรมการเปิดรับไม่แตกต่างกัน

กลุ่มผู้รับชมที่มีอายุแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน โดยผู้ชมที่มีอายุ 41-50 ปี จะมีการเปิดรับชม มากกว่า ผู้ชมที่มีอายุ 18-40 ปี สำหรับผู้ชมที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จะมีการเปิดรับชม มากกว่า ผู้ชมที่มีอายุ 18-30 ปี

กลุ่มผู้รับชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับไม่แตกต่างกัน

กลุ่มผู้รับชมที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน โดยผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมมากกว่า นักเรียน / นักศึกษา

กลุ่มผู้รับชมที่มีรายได้ส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

กลุ่มผู้รับชมเพศชายและหญิงจะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความพึงพอใจในแต่ละข้อ พบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุก ๆ ด้าน

กลุ่มผู้รับชมที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านลักษณะของพิธีกร สำหรับความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง โดยกลุ่มผู้ชมที่มีอายุ 21-40 ปี จะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ด้านลักษณะของพิธีกร มากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 18-20 ปี

กลุ่มผู้รับชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุก ๆ ด้าน

กลุ่มผู้รับชมที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านลักษณะของพิธีกร สำหรับความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน และแม่บ้าน จะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ด้านลักษณะของพิธีกร มากกว่าผู้ชมที่เป็นนักเรียน นักศึกษา สำหรับผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ด้านลักษณะของพิธีกร มากกว่าผู้ชมที่ประกอบกิจการส่วนตัว / อาชีพอิสระ สำหรับผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ด้านลักษณะของพิธีกร มากกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับจ้าง

กลุ่มผู้รับชมที่มีรายได้ส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุก ๆ ด้าน

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

กลุ่มผู้รับชมเพศชายและหญิงจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ในรายข้อ พบว่า มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องมีความยับยั้งชั่งใจและจุกคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด สำหรับรายข้ออื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

กลุ่มผู้รับชมที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ในรายข้อ พบว่า มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพฤติกกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มีความยับยั้งชั่งใจและจุกคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด สำหรับรายข้ออื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ผู้ชมที่มีอายุ 31-40 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวม มากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 18-20 ปี ผู้ชมที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปี จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพฤติกกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 18-20 ปี สำหรับผู้ชมที่มีอายุ 31-40 ปี จะมีการใช้

ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพาศติกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 21-30 ปี ผู้ชมที่มีอายุ 31-40 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องมีความยับยั้งชั่งใจ และดูคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด มากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 18-20 ปี

กลุ่มผู้รับชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ในรายข้อ พบว่า มีการใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุก ๆ เรื่อง

กลุ่มผู้รับชมที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ในรายข้อ พบว่า มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพาศติกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม เพิ่มพูนความรู้ เรื่องคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีส่วนช่วยในการตอบสนองความสนใจในประเด็นด้านคำสอนของพระพุทธศาสนาที่อยากรู้ นำหลักคำสอนทางพุทธศาสนาไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อ และมีความยับยั้งชั่งใจและดูคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด สำหรับรายข้ออื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยภาพรวม มากกว่า ผู้ชมที่เป็น นักเรียน นักศึกษา สำหรับผู้ชมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยภาพรวม มากกว่า ผู้ชมที่มีอาชีพรับจ้าง ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน และแม่บ้านจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพาศติกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มากกว่า ผู้ชมที่เป็น นักเรียน นักศึกษา สำหรับผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพาศติกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มากกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับจ้าง

ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชน จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องเพิ่มพูนความรู้ เรื่องคำสอนทางพระพุทธศาสนา มากกว่าผู้ชมที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชน จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องมีส่วนช่วยในการตอบสนองความสนใจในประเด็นด้านคำสอนของพระพุทธศาสนาที่อยากรู้ มากกว่าผู้ชมที่เป็นนักเรียน นักศึกษา สำหรับผู้ชมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องมีส่วนช่วยในการตอบสนองความสนใจใน

ประเด็นด้านคำสอนของพระพุทธศาสนาที่อยากรู้ มากกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับจ้าง ผู้ชมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องนำหลักคำสอนทางพุทธศาสนาไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อมากกว่าผู้ชมที่เป็นนักเรียน นักศึกษาผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องมีความยับยั้งชั่งใจและอุทิศคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด มากกว่าผู้ชมที่เป็นนักเรียน นักศึกษา สำหรับผู้ชมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องมีความยับยั้งชั่งใจและอุทิศคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด มากกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับจ้าง

กลุ่มผู้รับชมที่มีรายได้ส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ในรายข้อ พบว่า มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพฤติกกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม สำหรับรายข้ออื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างผู้ชมที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน และสูงกว่า 25,000 บาทต่อเดือน จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพฤติกกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มากกว่าผู้ชมที่มีรายได้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ต่อเดือน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ทางด้านความแตกต่างในลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผู้ชมที่มีเพศ การศึกษา และรายได้ ต่างกันจะมีพฤติกรรมการรับชม คือ ความถี่ในการชม และระยะเวลาในการรับชมที่ไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องพระพุทธศาสนา บาป บุญ คุณโทษ การกระทำในปัจจุบันก่อให้เกิดผลที่ตามมาอย่างรวดเร็ว จึงสามารถรับชมได้ทุกเพศ ทั้งชาย และหญิง จึงทำให้ความแตกต่างเรื่องเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการชมรายการ ซึ่งมีความขัดแย้ง กับ ปรมะ สตะเวทิน (2540) ได้เสนอไว้ว่า การวิจัยทางจิตวิทยาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกัน

อย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ และนอกจากนั้น การวิจัยหลายชิ้นยังพบว่าผู้หญิงถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย แต่สำหรับผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” แล้วไม่พบความแตกต่างในเรื่องนี้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ (McLeod & O’Keefe, 1972) ที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการทำนายพฤติกรรมทางการสื่อสาร โดยตัวแปรด้านประชากรศาสตร์มักประสบความสำเร็จต่ำเนื่องจากทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางพฤติกรรมศาสตร์ และการสื่อสารของปัจเจกบุคคล เป็นไปตามกลุ่มทางสังคมมากกว่า เพศชายและหญิง ดังนั้นเพศจึงไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสาร นอกจากนี้ผลงานวิจัย ยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โฉมฉาย พู่ใจ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการ คนค้นคน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการชมรายการ คนค้นคน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ (2537) ศึกษาเรื่อง การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร และปริณชิต พบว่า ผู้ชมรายการที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน

ผู้ชมที่มีการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีรับชมรายการ “กรรมลิขิต” ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ รายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย สนุกสนาน มีการแฝงสาระความรู้เอาไว้ด้วยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อของปัจเจกบุคคล ดังนั้นเรื่องของความเชื่อในแต่ละบุคคล ไม่จำเป็นจะต้องมีระดับการศึกษาสูงจึงจะเข้าใจได้ ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับต่ำก็สามารถเข้าใจได้โดยง่ายเช่นกัน อาจเป็นเพราะสังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ คนไทยเป็นพุทธศาสนิกชนตั้งแต่วัยเยาว์ ประกอบกับ มีวิชาพระพุทธศาสนา บรรจุอยู่ในการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาอีกด้วย จึงทำให้แม้คนที่จบประถมศึกษา หรือไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็สามารถเข้าใจในเรื่อง “กรรม” ของศาสนาได้โดยผ่านโรงเรียน หรือสถาบันครอบครัวนั่นเอง ผลการศึกษาของ ประมะ สตะเวทิน (2540) เรื่องการวิเคราะห์ผู้รับสารตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง เรื่องของศาสนา ชี้ให้เห็นว่า การนับถือศาสนาเป็นอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารเองทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม ศาสนามีส่วนเกี่ยวข้องกับคน และกิจกรรมในชีวิตของคนตลอดทั้งชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ในระยะเริ่มแรกเด็กได้รับอิทธิพลของศาสนาจากครอบครัว ที่อบรมสั่งสอนและปลูกฝังความคิด ผิดชอบชั่วดีจากพ่อแม่ ไปสู่ลูก ศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดของคนอย่างมาก ในด้านอิทธิพลต่อทัศนคติ ด้านศีลธรรม คุณธรรม และความเชื่อทางจรรยา เช่น ศีล 5 ของพุทธศาสนา ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธก็จะยึดมั่นในศีล 5 และ ความเชื่อเรื่องกรรม ความดี ความชั่ว เป็นต้น ซึ่ง อาจสรุปได้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ผู้คนนับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น ความเชื่อเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ กรรมดี กรรมชั่ว

ได้รับการปลูกฝัง มาตั้งแต่เยาว์วัย เพราะในวัยเด็ก พ่อแม่ก็จะสอนและปลูกฝังค่านิยมให้กับเด็กที่ไม่ต้องทำบาป ทำดี ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ซึ่งพิจารณาแล้ว หากผู้ชมไม่ได้นับถือศาสนาพุทธก็อาจจะไม่เข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่ได้สอดแทรกไว้ในรายการ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ วิลเบอร์ แชรรมม์ (Schramm, 1954, pp. 3 -26) ได้ให้หลักทั่วไปอันเป็นเหตุผลของการเลือกว่าคนยอมจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อย และได้รับประโยชน์ตอบแทนดีที่สุด โดยผู้รับสารมักจะแสวงหาข่าวสาร ที่มาสนับสนุนความคิดที่มีอยู่ก่อนแล้ว รวมทั้งอคติของตนเองอย่างไม่รู้ตัวเสมอ ดังนั้น ผู้รับข่าวสารจึงแสวงหาข่าวสารที่สอดคล้องกับท่าทีทางจิตใจที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว ข่าวสารที่แสวงหาจึงจะไม่เป็นข่าวสารที่ขัดแย้งกับความเชื่อของตน ซึ่งความเชื่อนี้ คือความเชื่อในทางพระพุทธศาสนานั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โฉมฉาย พูใจ (2550) ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการ คนค้นคน ของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับชมรายการ หรือความถี่ในการเปิดรับชมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษารายการวิจัยในครั้งนี้พบว่า คนที่มีรายได้มาก หรือมีรายได้น้อยมีการเปิดรับชมรายการที่ไม่แตกต่างกัน มีความสอดคล้องกับ ผลการศึกษาที่ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาที่สูงจะมีรายได้มาก คนที่มีการศึกษาต่ำก็จะมีรายได้น้อย แต่เนื่องจากรายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่มีความเชื่อส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าผู้ชมจะมีรายได้ที่มากหรือน้อยก็สามารถเข้าใจในเนื้อหาของรายการได้พอ ๆ กัน ซึ่งมีความขัดแย้งกับปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่กล่าวไว้ว่า การวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลต่อปฏิภพการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารและสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน นอกจากครอบครัว และอาชีพแล้ว รายได้ เชื้อชาติ ก็มีบทบาทสำคัญต่อผู้รับสารด้วย รายได้ย่อมเป็นตัวกำหนดความต้องการของคนตลอดจนกำหนดความคิดของคนในเรื่องต่าง ๆ แต่จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า รายได้ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” แต่อย่างใด

อายุเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ ผู้ชม ชมรายการ “กรรมลิขิต” แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ชมที่มีอายุ 41-50 ปี จะมีการรับชมรายการมากกว่า ผู้ชมที่มีอายุ 18-40 ปี สำหรับผู้ชมที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จะมีการเปิดรับชมมากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 18-30 ปี นั้นหมายความว่า ช่วงอายุ ก็เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมรายการ “กรรมลิขิต” ชมรายการได้แตกต่างกัน เนื่องจากรายการเกี่ยวข้องกับคำสอนของศาสนาพุทธ เรื่อง บาป กรรม ภัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 41-50

ปี และ มากกว่า 50 ปี จึงมีการเปิดรับชมมากกว่า เพราะเป็นวัยที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ และ ดำเนินชีวิตมายาวนาน มีการก่อร่างสร้างตัว จนพอสมควรแล้ว จึงเริ่มที่จะค้นหาความสุขที่แท้จริงของชีวิต นั่นคือ การเข้าสู่การปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนาพุทธ หรือเริ่มที่จะเข้าวัดปฏิบัติธรรม เพื่อแสวงหาความสุขในบั้นปลายชีวิต ซึ่งแตกต่างจากผู้ชมที่มีอายุ 18 – 40 ปี ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของการทำงาน หรือกำลังมีความสุขสนุกสนานในการทำงาน การใช้ประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์ หรือ เปิดรับรายการโทรทัศน์ อาจเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น ต้องการแสวงหาข่าวสาร เหตุบ้านการเมือง ต้องการผ่อนคลายเพื่อความบันเทิง โดยการบริโภคละคร เป็นต้น ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลี และบราวน์ (Lee & Brown) ที่ศึกษาการดูโทรทัศน์เพื่อการใช้และการตอบสนอง พบว่า ผู้ใหญ่และนักศึกษาดูโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ข่าวสารมากขึ้น ส่วนวัยรุ่นและเด็ก ดูโทรทัศน์เพื่อความตื่นเต้น ฆ่าเวลา และ เพราะไม่มีอะไรจะทำมากกว่าเหตุผลข้ออื่น ซึ่งสรุปได้ว่า ในวัยแตกต่างกันจะมีการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อเหตุผลที่แตกต่างกันนั่นเอง แม็คคอมบส์ และเบ็คเคอร์ (McCombs & Becker, 1979) ได้ให้ความเห็นว่าบุคคลเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เพื่อตอบสนองความต้องการ 6 ประการ คือ เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ เพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ เพื่อการพูดคุยสนทนา เพื่อความต้องการมีส่วนร่วม เพื่อรับรู้ และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและรอบ ๆ ตัว เพื่อต้องการเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ตนเองได้กระทำไปแล้ว เพื่อต้องการความบันเทิงเพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ของผู้รับสาร โดยการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น แต่ละบุคคลก็เปิดรับชมเพื่อวัตถุประสงค์ที่มีความแตกต่างกัน เมอริลล์และโรเวนสไตน์ (Merrill & Lowenwstein, 1971) ได้กล่าวไว้ว่ายังมีปัจจัยหลายประการที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้มีการใช้สื่อ ดังนี้ ความเหงา เพราะสื่อมวลชนเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ดี ไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนา หรือทางสังคมแก่ผู้รับสาร เพราะความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์และเมื่อเป็นเช่นนี้ สื่อมวลชนจึงถือเอาความอยากรู้อยากเห็นเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในการเสนอข่าวสาร และเพื่อประโยชน์ใช้สอยของตนเอง เพราะมนุษย์ต้องการแสวงหาและใช้ข่าวสารเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ทั้งเพื่อเสริมสร้างบารมีของตนเอง เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบาย หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ซึ่งข่าวสารเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านไหน ก็ล้วนแล้วแต่จะสามารถหาได้จากสื่อมวลชน

อาชีพที่แตกต่างกัน จะมีชมรายการ “กรรมลิขิต” ที่แตกต่างกัน อาชีพแม่บ้าน รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพส่วนตัว/อาชีพอิสระ รับชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” มากกว่าอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ซึ่งอธิบายได้ว่า อาชีพ แม่บ้าน รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

อาชีพรุ่นตัว/อาชีพอิสระนั้น เป็นอาชีพที่มีความสนใจเรื่องของพระพุทธรูปศาสนามากกว่า อาชีพนักเรียนนักศึกษา เพราะอาชีพ แม่บ้าน รับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ จะอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสนใจในเรื่องศาสนา และความเชื่อดังกล่าว มากกว่า วัยนักเรียนนักศึกษา หรือ วัยรุ่น ที่มีการชมสื่อโทรทัศน์ เพื่อความบันเทิงมากกว่าการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ ปรมะ สตะเวทิน (2540) ที่กล่าวไว้ว่า อาชีพ รายได้มีบทบาทสำคัญต่อผู้รับสาร รายได้ย่อมเป็นตัวกำหนดความต้องการของคนตลอดจนกำหนดความคิดของคนในเรื่องต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้นหากอาชีพมีความแตกต่างกันก็จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการ “กรรมลิขิต” เพราะรายการกรรมลิขิต มีเนื้อหารายการที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคล และ ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับ ชนิษฐา เบญจาทิกุล (2535) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมรายการสารคดี ศึกษาเฉพาะกรณี รายการหนึ่งในร้อย ที่กล่าวว่า อาชีพที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมและการนำสิ่งที่ได้รับชมจากรายการไปปฏิบัติตาม

ทางด้านความพึงพอใจที่มีต่อรายการ “กรรมลิขิต” นั้น ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจรายการ “กรรมลิขิต” ที่ไม่แตกต่างกัน เพศชาย และเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน ด้านความพึงพอใจต่อรายการ “กรรมลิขิต” เพราะรายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการเกี่ยวข้องกับความเชื่อในพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเพศชาย หรือเพศหญิง ก็สามารถที่จะเข้าใจในเนื้อหาของรายการประเภทนี้ได้เหมือนกัน เพราะรายการ “กรรมลิขิต” เหมาะกับทุกเพศ ซึ่งแตกต่างจากรายการบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายแยกตามเพศอย่างชัดเจน เช่น รายการแพชั่น สอนวิธีการแต่งตัว แต่งหน้า กลุ่มเป้าหมายเป็นเพศหญิง และ รายการประเภท แข่งรถ ถ่ายทอดสดกีฬา มวย ฟุตบอล กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย

ในด้านอายุนั้น ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกันความพึงพอใจต่อรายการ “กรรมลิขิต” ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าความแตกต่างด้านอายุ จะมีผลต่อการเปิดรับชมรายการ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ก็ตาม แต่สำหรับความพึงพอใจนั้น ความแตกต่างในเรื่องอายุไม่พบความแตกต่าง สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ โดยบุคคลจะมีการเรียนรู้โดยผ่านแหล่งเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งในเด็กเล็ก ๆ แหล่งเรียนรู้ทางสังคมของเด็ก คือ ครอบครัว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ ความเชื่อในเรื่องศาสนา ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูก โดยผ่านสถาบันครอบครัว สมาชิกในครอบครัวที่อาวุโสกว่าจะเป็นต้นแบบที่ดีให้กับสมาชิกในครอบครัวที่อายุน้อยกว่า นั่นคือการถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามจาก พ่อแม่ไปสู่ลูก ดังนั้นความพึงพอใจที่

เกิดขึ้นจากการชมรายการ “กรรมลิขิต” ในเรื่องของหลักทางศาสนา ไม่ว่าจะมียุ่เท่าไร อายุมากหรือน้อย ก็สามารถเข้าใจและพึงพอใจต่อรายการในเรื่องต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศักดิ์ รองสวัสดิ์ (2537) ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเนื้อหาของรายการมองต่างมุมกับทัศนคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชม รายการมองต่างมุม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีรูปแบบรายการ เนื้อหา และผู้ดำเนินรายการ

ในด้านการศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความพึงพอใจ เนื่องจากว่ารายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่ผู้ชมทุกระดับอายุสามารถเข้าถึงได้ และสามารถเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นจึงไม่พบความแตกต่างในเรื่องระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่กล่าวมาแล้วว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับชมรายการ “กรรมลิขิต” และยังมีผลสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มาริยา ไชยเศรษฐ์ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่องความคาดหวัง การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการที่ประเทศไทย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านเนื้อหาของรายการและการดำเนินรายการ พบว่า มีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของรายการ การดำเนินรายการ และระยะเวลาในการดำเนินรายการ อยู่ในระดับมาก ในด้านความคาดหวังต่อรายการนั้น พบว่า มีความคาดหวังต่อการได้รับความรู้ ข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ รวดเร็ว ทันสมัย และทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในสังคมมากที่สุด

อาชีพที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลาวัลย์ พาณิชย์รุ่งเรือง (2540) ที่พบว่า ตัวแปรด้านอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในรายการข่าวภาคค่ำ และ งานวิจัยของ ศรีศรีรินทร์ อาภากุล (2543) ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันด้านความพึงพอใจต่อรายการ “ถอดรหัส”

รายได้แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างด้านความพึงพอใจ ต่อรายการ “กรรมลิขิต” ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาข้างต้นที่กล่าวถึงระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างด้านความพึงพอใจเนื่องจาก รายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ไม่ว่าจะผู้คนจะอยู่ในการศึกษาใด อาชีพใด รายได้ใด และเพศใด ก็สามารถเข้าใจในเนื้อหาของรายการและมีความพึงพอใจต่อรายการได้เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี เทียนเล็ก (2551) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการอ่าน การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือธรรมะประยุกต์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนั้น

กลุ่มตัวอย่างได้รับประโยชน์และความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.10 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์และความพึงพอใจจากหนังสือธรรมะประยุกต์ในด้านความหลากหลายมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.64 รองลงมา คือ ด้านเสริมย้ำความเชื่อหรือช่วยในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53

เมื่อพิจารณาเนื้อหารายการที่ผู้ชมรายการชื่นชอบมากที่สุด พบว่าผู้ชมรายการพึงพอใจเนื้อหารายการ การกระทำกรรมกับพ่อแม่มากที่สุด อาจเป็นเพราะสังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ ได้รับการอบรมสั่งสอนมาว่า จะต้องมีความกตัญญูกตเวทิต่อบุพพการี พระเทพวิสุทธิเมธี พุทธทาสภิกขุ (2549) ได้กล่าวถึงผลจากการกระทำกรรมไว้ว่า คนเรามีกรรมต่าง ๆ กัน ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และที่จะทำต่อไปในอนาคต เมื่อเอาน้ำหนักแห่งการกระทำเป็นเกณฑ์แล้ว กรรมหนัก ได้แก่ การฆ่าบิดา มารดา พระอรหันต์ เป็นความชั่วชนิดถึงที่สุดไม่มียับยั้ง เพราะในทางพุทธศาสนาที่ได้สอนในเรื่องกรรมนี้ การกระทำกรรมโดยการ ฆ่า บิดา มารดา ถือเป็นกรรมหนักที่สุด ในความเชื่อเรื่องกรรม จึงทำให้ ผู้ชมรายการชื่นชอบเนื้อหารายการเกี่ยวกับการกระทำกรรมเกี่ยวกับ พ่อ แม่ มากที่สุด นั่นเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ชมรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” มีความพึงพอใจต่อรูปแบบรายการที่มีลักษณะเป็นละครสมมุติจำลองเหตุการณ์มากที่สุด และผู้ชมยังให้ข้อเสนอแนะว่า ต้องการให้รายการขยายเวลาออกอากาศให้มากกว่า 40 นาที เพราะชื่นชอบรูปแบบรายการที่เป็นการแสดงละครสมมุติ อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบรายการที่มีลักษณะเป็นละครจำลองเหตุการณ์นั้น มีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ผู้ชมได้รับความบันเทิงจากการชมละคร และ ยังได้รับสาระเรื่องหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดแทรกไว้ในรายการไปด้วย ซึ่งรูปแบบรายการในลักษณะนี้เรียกว่า “เอดูเทนเมนต์” โรเจอร์ (Roger, 1973) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “เอดูเทนเมนต์” หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มีเจตนาผสมผสานข้อมูลข่าวสารและสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ เข้ากับความบันเทิง โดยมีเป้าหมายให้บุคคลได้คิดคำนึง รับรู้ และมีการประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ โลซานโน (Lozano, E. & Singhal, 1993, pp. 115-127) ได้เสนอว่าสื่อละครชุดเรื่องยาวดีกว่าสื่อรูปแบบอื่น ๆ ในการให้การศึกษา เขาได้เสนอแนะว่ารูปแบบที่เป็นชุดของละครชุดเรื่องยาวนั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้ชม เพราะละครดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับชีวิตจริง แต่ตอนของละครชุดเรื่องยาวจะลำดับเป็นขั้นเป็นตอน ดังนั้นผู้ชมจะรู้สึกว่าชีวิตของตัวเองดำเนินไปในระหว่างที่ออกอากาศ และเขาเชื่อว่าความไม่ชัดเจนระหว่างขอบเขตของความจริง และจินตนาการในละครโทรทัศน์มีส่วนทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อผู้รับสาร ยิ่งไปกว่านั้นละครโทรทัศน์ยังเพิ่มผลกระทบต่อผู้รับสาร โดยก่อให้เกิดการ

สื่อสารระหว่างบุคคลผู้ชมด้วยกันเอง ก่อให้เกิดการนำมาคุยในวงสนทนาในหมู่ผู้ชมอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ใช้รูปแบบของละครเข้ามาเป็นจุดเด่นของรายการ ทำให้รายการได้รับความสนใจเป็นอย่างมากต่อผู้ชม

ความแตกต่างทางด้าน เพศ การศึกษา และรายได้ มีการใช้ประโยชน์จากรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ชมที่มี อายุ และอาชีพ แตกต่างกันจะใช้ประโยชน์จากรายการแตกต่างกัน ผู้ชมที่มี อายุ และ อาชีพ แตกต่างกันนั้นมีการนำสิ่งที่ได้รับจากรายการไปใช้ประโยชน์ได้แตกต่างกัน มาจากแนวคิดทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ดังที่ เมอร์ริลล์ และโรเวนสไตน์ (Merrill & Lowenwstein, 1971) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ใช้สอยของตนเอง (Self-Aggrandizement) มนุษย์ต้องการแสวงหาและใช้ข่าวสารเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ทั้งเพื่อเสริมสร้างบารมีของตนเอง เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบายหรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ซึ่งข่าวสารเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านไหน ก็ล้วนแล้วแต่จะสามารถหาได้จากสื่อมวลชน ดังที่ เสรี วงษ์มณฑา (2543, น. 6) ได้กล่าวไว้ คือ มนุษย์จงใจ และแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดู หรือ ฟัง มนุษย์มีการเลือก และการหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย หรือ เป้าหมาย (Goal – Directed) มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตนเองจากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆกัน ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ชมรายการมีการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” ที่แตกต่างกัน เพราะมีการใช้ประโยชน์จากรายการให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ กาญจนา แก้วเทพ (2535, น. 298-299) ได้อธิบายในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้สื่อและความพึงพอใจ โดยมนุษย์จะต้องมีแรงจูงใจต่อสื่อนั้นก่อน แสดงให้เห็นว่า ผู้รับสารมีจุดมุ่งหมายอยู่ในใจต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะนำไปสู่การบริโภคสื่อและได้รับความพึงพอใจตามมา โดยมนุษย์มีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ที่แตกต่างกัน ตามแรงจูงใจได้แก่ การหาข้อสนับสนุนมาตอกย้าค่านิยมที่ตนยึดถืออยู่ เพื่อหลบหนีจากปัญหาและความวิตกกังวลอื่น ๆ เพื่อฆ่าเวลา เพื่อ ต้องการได้รับข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นต้น

ผู้ชมทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกันในการใช้ประโยชน์ต่อรายการ “กรรมลิขิต” ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลำยอง ดวงคำ (2542) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์กับการนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ พบว่า อาจารย์ที่มีเพศ แตกต่างกัน มีการนำเสนอเนื้อหาสาระรายการโทรทัศน์มาใช้ในการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน และงานวิจัย ของ นิชดา เตรียมชัยศรี

(2542) พบว่า เพศที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างด้านการใช้ประโยชน์จากข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบเครือข่าย

ตัวแปรด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” แตกต่างกัน กล่าวคือ มีความแตกต่างกันในการใช้ประโยชน์ด้านทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพุดติกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม มีความยับยั้งชั่งใจและชุกคิดมากขึ้น หากจะกระทำความผิด พระเทพวิสุทธิเมธี พุทธทาสภิกขุ (2549) ได้กล่าวถึงผลจากการกระทำกรรมไว้ว่า คนเรามีกรรมต่าง ๆ กัน ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และที่จะทำต่อไปในอนาคต ดังนั้นจะพิจารณาผลของกรรมโดยเอาหน้าที่ที่กระทำเป็นหลัก โดยผู้ชมที่มีอายุ 31-40 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี จะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวม มากกว่าผู้ชมที่มีอายุ 18-20 ปี สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ชมที่อายุมากแล้ว เป็นวัยที่ได้ใช้ชีวิตในการทำสิ่งต่าง ๆ มากมาย ประสบการณ์และ การดำเนินชีวิต ผ่านร้อน ผ่านหนาวมามาก ดังนั้น จึงต้องการที่จะแสวงหาความสงบทางใจ ซึ่งทางที่จะช่วยให้จิตใจสงบ ได้นั้น คือ การศึกษาธรรมะ จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ชมที่มีอายุมากจะมีการใช้ประโยชน์รายการกรรมลิขิต ในเรื่องของมีความยับยั้งชั่งใจ และชุกคิดมากขึ้นหากจะกระทำความผิด มากกว่า ผู้ชมที่มีอายุในช่วง 18 – 20 เป็นช่วงวัยรุ่น การนำไปใช้ประโยชน์จึงมีน้อย เพราะอายุในช่วงนี้จะมีความสนใจในสิ่งที่เป็นความบันเทิงมากกว่า ถึงแม้จะเปิดชมรายการ กรรมลิขิต และมีความพึงพอใจ แต่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์เพราะคิดว่า เรื่องกรรมเป็นเรื่องของคนสูงอายุ แต่ชมรายการเพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงา หรือเปิดไว้เพื่อเป็นเพื่อนมากกว่า จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (John C. Merrill & Ralph L. Lowenwstein, 1971) ที่กล่าวว่า มนุษย์ได้ใช้สื่อด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน เหตุผลหนึ่งที่มนุษย์เลือกที่จะเปิดรับสื่อก็เพราะ ความเหงา ด้วยเหตุผลที่ว่าโดยปกติบุคคลไม่ชอบที่จะอยู่ตามลำพัง เพราะจะเกิดความรู้สึกสับสน วิดกกังวล หวาดกลัว และการเมินเฉยจากสังคม บุคคลจะมีการรวมกลุ่มกันอยู่เพื่อสังสรรค์กับผู้อื่นเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวยให้ แต่ถ้าไม่สามารถจะติดต่อสังสรรค์กับบุคคลได้โดยตรง บุคคลก็จะอยู่กับสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร และแท้จริงแล้วคนบางคนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลด้วย เพราะสื่อมวลชนเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ดี ไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนา หรือทางสังคมแก่ผู้รับสาร และ (McCombs & Becker, 1979) ได้กล่าวว่า มนุษย์เปิดรับสื่อเพราะต้องการความบันเทิง เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ของผู้รับสาร การนำไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มวัยรุ่น มักเป็นไปเพื่อความบันเทิง และคลายเหงา มากกว่าการนำหลักทำคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ผู้ชมที่การศึกษาต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์จากรายการ “กรรมลิขิต” ไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นที่ว่า ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันทั้งในการเปิดรับสาร ความพึงพอใจ รวมทั้งการใช้ประโยชน์ เนื่องจาก รายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เฉพาะบุคคล ไม่ว่าจะระดับการศึกษาใดก็สามารถมีความเชื่อเช่นนี้ได้เช่นเดียวกัน

อาชีพที่ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมแตกต่างกัน กล่าวคือ มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ในเรื่องทำให้ทราบถึงผลกระทบ เมื่อประพฤติกรรมชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปกรรม เพิ่มพูนความรู้ เรื่องคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีส่วนช่วยในการตอบสนองของความสนใจในประเด็นด้านคำสอนของพระพุทธศาสนาที่อยากรู้ นำหลักคำสอนทางพุทธศาสนาไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อ และมีความยับยั้งชั่งใจและอดุคติมากขึ้นหากจะกระทำความผิด โดยอาชีพที่มีการใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ อาชีพ รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน และ แม่บ้าน กล่าวคือ อาชีพเหล่านี้มีการใช้ประโยชน์มากกว่านักเรียน นักศึกษา ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์น้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับช่วงอายุที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า อาชีพที่มีการใช้ประโยชน์มาก เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพมีอายุมากด้วย แต่ อาชีพ นักเรียน นักศึกษา มีอายุน้อย จึงใช้ประโยชน์จากรายการน้อยไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลี และ บราวน์ (Lee & Brown) ที่ศึกษาการดูโทรทัศน์เพื่อการใช้และการตอบสนอง พบว่า ผู้ใหญ่และนักศึกษาดูโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ข่าวสารมากขึ้น ส่วนวัยรุ่นและเด็ก ดูโทรทัศน์เพื่อความบันเทิง ฆ่าเวลา และ เพราะไม่มีอะไรจะทำ มากกว่าเหตุผลข้ออื่น ซึ่งสรุปได้ว่า ในวัยแตกต่างกันจะมีการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อเหตุผล และนำไปใช้ประโยชน์ได้แตกต่างกันนั่นเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของวัชรียา อานามวัฒน์ (2534, น. บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อรายการธรรมะพระพะยอมแตกต่างกัน ถ้าดูการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคล จะพบว่า ผู้ที่มีอาชีพอย่างน้อย 2 ระดับที่มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือธรรมะประยุกต์ของผู้อ่านแตกต่างกัน นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือธรรมะประยุกต์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือธรรมะประยุกต์น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน สำหรับตัวแปรด้านรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อรายการโทรทัศน์ “กรรมลิขิต” โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ประชาชนส่วนใหญ่ที่ชมรายการ “กรรมลิขิต” มีการเปิดรับชมรายการในอัตราที่น้อยอยู่ และ เป็นการรับชมรายการโดยบังเอิญ ดังนั้น ควรจะมีการเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเนื้อหารายการผ่านสื่อโฆษณาต่าง ๆ อาทิ สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือ การโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเว็บไซต์ www.kantana.co.th เพื่อที่จะเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นหรือ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

2. ในด้านเนื้อหารายการ “กรรมลิขิต” ที่ได้นำมาสร้างเป็นละครสมมตินั้น ควรที่จะมีความหลากหลายเหมาะกับทุกเพศทุกวัย รวมทั้งเนื้อหาที่สอดแทรกหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ผู้ผลิตรายการจึงควรที่จะนำเนื้อหาที่มีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้ชมรายการมานำเสนอ เพื่อผู้ชมจะได้นำเนื้อหารายการไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้โดยง่าย กลุ่มผู้ชมรายการที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการนำเสนอรายการ “กรรมลิขิต” ควรที่จะมีเนื้อหาที่สามารถตอบปัญหาสิ่งที่คุณผู้ชมใคร่รู้ได้แตกต่างกัน เช่น เนื้อหารายการที่เข้าใจในปัญหาของวัยรุ่น เช่น การกระทำกรรมกับคนรัก การอกหัก พลัดพราก สำหรับผู้ชมที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน เน้นเนื้อหาการกระทำกรรมกับเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น โดยเน้นการเข้าถึงเนื้อหาสาระที่กลุ่มเป้าหมายต้องการจะทราบ จะเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายสนใจได้มากที่สุด

3. เวลาการออกอากาศของรายการ “กรรมลิขิต” นั้น อยู่ในช่วงเวลาที่ค่า เนื่องจากเวลาออกอากาศเป็นวันธรรมดา เวลาค่ำ เวลาออกอากาศเป็นอุปสรรคต่อ เด็ก และ เยาวชน ทำให้ไม่สามารถจะรับชมได้ ถ้าเป็นไปได้ทางรายการ จะได้นำเทปรายการที่ออกอากาศไปแล้วนำมาไว้ในเว็บไซต์ของบริษัท เพื่อผู้ชมที่พลาดชม รวมทั้ง เด็กและเยาวชน จะได้รับชมเมื่อมีเวลาว่าง หรือเวลาที่สะดวก จะทำให้รายการแพร่หลายมากขึ้นและยังเป็นการขยายฐานกลุ่มผู้ชมรายการให้กว้างขึ้นด้วย

4. รูปแบบรายการ “กรรมลิขิต” ผู้ชมรายการมีความพึงพอใจต่อรูปแบบรายการที่เป็นละครสมมุติมากที่สุด ดังนั้นควรคงรูปแบบรายการลักษณะนี้เอาไว้ เนื่องจากได้รับความนิยมมีสาระ สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ และ ควรที่จะเพิ่มหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น เพื่อผู้ชมจะได้รับประโยชน์ในเรื่องหลักคำสอนทางศาสนาเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา การเปิดรับสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แต่เนื่องจากรายการ “กรรมลิขิต” เป็นรายการที่ออกอากาศทั่วประเทศ ดังนั้นควรที่จะมีการศึกษาวิจัยกลุ่มประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศด้วย ทั้งในเขตเมือง และ เขตนอกเมือง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ นั้นอาจมีความแตกต่างกันระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเขตเมือง และ ประชาชนที่อยู่ต่างจังหวัด ซึ่งเป็นเขตนอกเมือง เนื่องจากภูมิประเทศดังกล่าวอาจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การใช้ชีวิต และแนวคิด เรื่อง กรรม ของพุทธศาสนิกชนมีความหลากหลายมากขึ้นด้วย เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างครบถ้วน ครอบคลุมประชากรทั้งประเทศ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับปรุงรายการ เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้ชมรายการอีกด้วย

2. ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างได้อย่างเจาะลึกในเรื่อง ความพึงพอใจ การใช้ประโยชน์ และเนื่องด้วย รายการ “กรรมลิขิต” มีความเชื่อเรื่องกรรม เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดกว่า และจะได้นำมาเป็นแนวทางต่อผู้ที่สนใจผลิตรายการประเภทนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนเรื่องธรรมะได้ใช้รูปแบบรายการละครสมมุติจำลองเหตุการณ์โดยแฝงแนวคิดเรื่องพุทธศาสนา ได้ผลิตออกมามากขึ้น และตรงตามความต้องการของกลุ่มผู้ชมรายการ รวมทั้งมีการขยายกลุ่มผู้รับชมรายการไปยังกลุ่มเยาวชนอีกด้วย

3. ควรมีการศึกษารายการที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือเพื่อสอนธรรมะ เพื่อชี้ให้เห็นความต่าง และประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างในเรื่องของรูปแบบรายการ โดยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบของรายการประเภทใด ที่ผู้ชมมีความชื่นชอบ และเอื้ออำนวยให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระ ที่ได้รับจากรายการได้นำไปใช้ประโยชน์มากที่สุด

4. ควรมีการศึกษาเนื้อหารายการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนธรรมะ หรือ ชี้ให้เห็นผลของการทำกรรม ที่ประชาชนต้องการมากที่สุด เพื่อจะได้ช่วยให้ผู้ที่สนใจผลิตรายการประเภทนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการผลิตเนื้อหารายการให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับชม และมีประสิทธิภาพที่สุดอีกด้วย